

OSVRTI

ALBANSKI KATEKIZMI NA TERITORIJU JUGOSLAVIJE

Luigi Pezgjokaj

Kada se ima na umu da je prvi katekizam izašao 1968. (prije njega mnogi su bili u rukopisu i umnoženi ciklostilom kako ćemo malo kasnije vidjeti), morali bismo reći par riječi ili pak nekoliko katekizama navesti kojima su se služili svećenici po svojim župama.

Ponajviše se koristio katekizam Pia X koji je preveo neumorni pastoralni radnik svećenik Ndre Mjeda. Osim ovoga mogu se navesti i drugi koji su isto tako dobro došli pastoralnim radnicima a to su: „Katekizmi ne vjersha” (Katekizam u pjesmi) od svećenika Ndre Zadaje; „Shpejt e mire” (Brzo i dobro) od A.M. Harapija u kojima se moglo naći sve što se tražilo da jedno dijete zna za primanje sv. sakramenata ispovijedi, pričesti i krizme. Može se navesti i niz drugih djela, časopisa i knjiga koje su svećenici uspjeli sačuvati i potajno držati sve do poslije rata. Već šezdesetih godina našega vijeka počeli su župnici sami sebi praviti koncepte i program rada. Nekoliko njih se i danas mogu naći dok većina njih ili meni nisu poznati ili su nestali. To će biti lakše shvatiti ako se ima na umu da, ako je koji župnik sastavio neki katekizam i dao djeci, on ih je toliko proizveo koliko je djece imao i jedan ili dva primjerka za sebe što se, nažalost, lako moglo izgubiti i nestati. Ti radovi za određenu župu skoro da nisu utjecali na drugu župu. Ta dobro su došli i stari dobri katekizmi. Poticaji da se nešto poduzme

oko što uspješnije katehizacije jesu po mom mišljenju dvije stvari: 1. Škole su počele sistematskim radom tako da je djecu na vjeronauku stari sistem pitanja—odgovori počeo zamarati; 2. Pluralizam formiranja svećeničkih kandidata po raznim fakultetima i višim školama širom naše zemlje pa i vani.

Ove dvije komponente počele su goniti pastoralne radnike da nešto više i nešto bolje pružaju djeci. U tome je prvi prednjačio dr. Lush Gjergji, svećenik skopsko-prizrenske biskupije katekizmom „Krishti nder ne” (Krist među nama) izdan 1978. godine.

To ne znači da su prijašnji (izdani i neizdani) katekizmi koji su bili napisani pod utjecajem Katekizma Pia X, (s obzirom na sistem pitanja—odgovor) su manje značili i vrijedili, jer su oni u svoje vrijeme bili „plug” pastoralnim radnicima, a „pogača” djeci.

Istina je to da je svaki katekizam (koji je izdan) pokrenuo neko pastoralno—katehetsko gibanje i da ima kulturno—vjerski značaj a to je za diku i za pohvalu.

I danas, kada katekizmi izlaze stručno obrađeni, potreba i žed za katekizmima se nije smanjila.

Da se ne bi previše udaljili, ovdje ću navesti sve one katekizme do kojih sam ja mogao doći i koje sam uspio upoznati.

Poslijeratne katekizme na albanskom jeziku

Iste godine, sada blagopokojni, dr. Gasper Gjini neumorni radnik, propovjednik i poznavalac prilika u svojoj nadbiskupiji, primijetio je da je neophodan jedan rad koji sadrži nešto više o kršćanskim zarukama i braku. On nam je ostavio jedan divan rad o toj temi: „Fejesa—martesa krishten” (Zaruke i kršćanska ženidba), Prishtina 1978. god.

Franjevac Hil Kabashi, tada gvardijan i župnik u Đakovici, umnožio je jedan prekrasan ali kratak i jasan mali katekizam ako se to tako može zvati jer su to skice za rad, teme rada. Koliko sam ja informiran i ono što posjedujem jest da se takav rad sačinjen od 8 listića i ima osam tema, koje je on smatrao da su najbitniji za rad: Katekizam. ne tete tema (Katekizam u osam tema).

IZDANI KATEKIZMI

Njih kada čovjek prebroji izgleda da ih je jako malo. No, i jest i nije. Jeste jer potrebe i katehetska gibanja idu naprijed pa bi trebalo da se svakoj potrebi pruži odgovarajuća pomoć i odgovor; nije jer kada se ima na umu početak ovakvih radova na našem tlu, onda ne izgleda baš malo.

Poslije katekizma umnoženog ciklostilom od msgr. Minija koji se brzo rasprodao i dobro došao, msgr. Mini se odlučio da nešto tako i štampa. To je učinio, dajući tom djelu naslov: Besimi katolik — Katekizmi i vogel (Mali katekizam katoličkog vjerovanja, Prizren 1969. god.

Dr Lush Gjergji se pobrinuo i svojim radom dao nam je jedan lijepi katekizam popraćen slikama i lijepim bojama, što je djeci bila velika radost i olakšanje. Taj katekizam zove se: Krishti dner ne (Krist među nama), Zagreb 1978. god.

Tuzški franjevci su nam poklonili još jedan lijepi katekizam a zove se: Mesim besimit — Doracak per kungim e krezmim (Učenje vjerovanja — priručnik za pričest i krizmu), 1983. g. Ovaj katekizam je rad oca Anzelma B. Marstepaja i dr. Vinka Malaja iz Zuzi. Ove godine dr. Lush Gjergji se potrudio da nam olakša rad s djecom time što je izdao još dva lijepa katekizma: Kah toka premtuar (Prema obećanoj zemlji), Katekizam V, koji štampa Drita—Ferizaj (Uroševac) i KS — Zagreb 1985. god. te Zoti Kujdeset per popull (Gospodin Bog se brine za narod), Katekizam VI, kojeg je izdala Drita—KS 1985. god.
